

ÉRTÉK

AZ ATYA VÁLTOZHATATLAN KÉPMÁSA,
AZ Ő ÖRÖKKÉVALÓSÁGÁNAK
ÁBRÁZATJA SZOLGAI ALAKOT VESZ FEL,
SZEPLŐTELEN ANYÁTÓL
VÁLTOZATLANUL SZÜLETIK,
ÉS AMI AZELŐTT VOLT, AZ MEG IS
MARAD: VALÓSÁGOS ISTEN;
ÉS AMI NEM VOLT, AZT FÖLVETTE,
EMBERRÉ LÉVÉN EMBERSZERETETBŐL;
ŐNEKI ÉNEKELJÜNK TEHÁT:
ISTEN, KI SZÚTÓL SZÜLETTÉL,
KÖNYÖRÜLJ RAJTUNK!

A Szentföld érdekességei VI.

IVANCSÓ BAZIL

A Szentföld éghajlata

Aki még nem látogatott el a Szentföldre, azt gondolná, hogy egyszerűen forró, és kész; ezért csak vékony és világos színű ruhákat kell magával vinnie. A helyzet azonban korántsem ilyen egyszerű.

Izrael lakosságának jelentős része Galilea lankás dombjain, valamint a Földközi-tenger partmenti sávjában él. Az éghajlat a Földközi-tenger partvidékén a legkedvezőbb: mérsékelt mediterrán. Télen is eső esik, a hó a partvidék környékén ismeretlen. A hosszú és meleg nyár áprilisban kezdődik és októberig tart. Igaz, szeptemberben és októberben már nem annyira tikkasztó, mint májustól augusztusig, ezért minden év szeptemberében rendezik meg a Genezáreti-tavat átúszó versenyt. A tengerparti sávban a januári közép-hőmérséklet 12-13 °C, júliusban 25-28 °C.

A tengerpartról nyugat felé haladva krétakori üledékes kőzetekből – mészkőből és márgából – felépült, törésekkel feldarabolt 800-1000 méter magas röghegységbe érünk. Tulajdonképpen ez a Szentföld vízválasztó hegysége. A Földközi-tenger felől a szelek által kelet felé fújt vízpára útját állja a közephegység; ez a vízpára így felfelé kényszerül emelkedni, hőmérséklete hűl, és esőként csapódik ki. Az eső a teljes hegyvidéket megöntözi. Ahol az időszakos patakok nyugat felé folynak, ott a csapadék a Földközi-tengerbe kerül vissza – ahol kelet felé indul el a csapadék, ott előbb-utóbb

–, akár közvetlenül, akár a Jordán folyóba folyva – a Holt-tengerbe kerül. Végeredményben ez a hegység az oka, hogy a Jordánon túl – a mai Jordánia területén – már alig hullik csapadék, az éghajlat ezért sivatagos.

Jordánia kopár sivatagja már a bibliai időkben is kiválóan alkalmas volt az egyedüllétre, ebből fakadóan az imádságos elmélkedésre. Keresztelő Szent János feltehetőleg ebben a pusztában készült fel küldetésére (vö. Lk 1,80), s Jézus Krisztus is ide vonult el böjtölni negyven napig, valamint megváltói küldetésére felkészülni (vö. Mt 4,1-2; Mk 1,12-13; Lk 4,1-2). Itt próbálta meg őt az ördög bűnbe vinni az első kísértéssel: változtassa a köveket kenyérré, s egyen, ha éhes (vö. Mt 4,2-4; Lk 4,2-4). A két további kísértés már nem ezen a helyen történt: a templom párkányáról való leugrás kísértése a jeruzsálemi templom tetején (vö. Mt 4,5-7; Lk 4,9-12), a Föld valamennyi országának megmutatása (vö. Mt 4,8-10; Lk 4,5-8) pedig a Júdeai-sivatagban, Jerikó városától nyugatra történt. Ezen a helyen a Júdeai-sivatag ugyanolyan száraz, mint a Jordánon túli. A kísértés hegye ma is látogatható, sőt, szinte valamennyi zarándokcsoport programjában benne van.

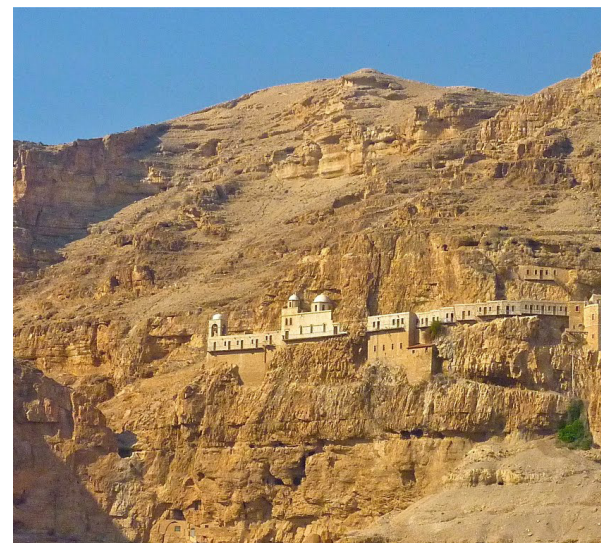
Noha a Júdeai-hegység csupán közephegység a maga 800-1000 méteres csúcsaival, az ókori zsidók úgy tartották, hogy jeruzsálemi templomuk a világ legmagasabb hegycsúcsán épült fel. Isten hajlékához ugyanis az illik, hogy ott legyen, ahol az ég és a föld a legközelebb vannak egymáshoz. Bár a hegytető, amelyen a templom egykor épült, mindössze 745 méterrel emelkedik a tenger szintje fölé, a mély Jordán-árok alján épült Jerikóból ez valóban hatalmas hegynek tűnik. A szintkülönbség 1090 méter, és lefelé haladva meredeken lejt. Jézus erről a meredek vidékről beszél az irgalmas szamaritanusról szóló példabeszédében (vö. Lk

10,25-37). Jeruzsálem városában egyébként az éves csapadékmennyiség mindössze 200-250 milliméter, a hőmérséklet maximuma a nyári hónapokban 35-40 °C (rekord: 44,4 °C), télen 4-5 °C-ra hűl a levegő (rekord: -6,7 °C). A város 865 ezres lakosságának vízigényét tehát messze nem tudja az éves esővízmennyiség kielégíteni.

A vízhiány egyébként országszerte komoly probléma, ezért az ipar és a lakosság egyre növekvő vízigényét a szennyvizek tisztításával majd újrafelhasználásával, mesterséges csapadékkeltéssel, valamint tengervíz-sótalanító üzemekkel (Asdód, Eilat) elégítik ki.

Galilea Jézus nyilvános működésének, példabeszédeinek és számos csodájának helyszíne. Noha a hegyek többsége még itt sem számottevően magas, néhány azért már eléri az 1000 méteres magasságot. Itt található Izrael legmagasabb hegye: a Har Meron, magassága 1208 méter. Ehhez képest a Názárethez közeli Tábor hegy, Jézus színváltozásának hegye (vö. Mt 17,1-8; Mk 9,2-8; Lk 9,28-36) – bár az evangéliumok magas hegynek nevezik –, a maga 588 méteres magasságával tökéletesen beleillik a közephegység fogalmába. Országos viszonylatban Galileában a legbőségebb a csapadékmennyiség: évi 600-800 milliméter, ami kedvez a földművelésnek. Jézus korában a galileai zsidók jellegzetes tájszólással beszéltek. Szent Péter apostolra a kiejtése alapján bizonyították rá a körülállók, hogy Jézus tanítványa (vö. Mt 26,73; Mk 14,70; Lk 22,59).

A Holt-tenger és a Vörös-tenger között elterülő hatalmas területet a Negev-sivatag foglalja el. Itt az éves csapadékmennyiség a 200 millimétert sem éri el. Éghajlata egész évben száraz, a nyár pedig igen forró.

Szinte hihetetlen, hogy a 20. században a zsidók néhány helyütt eredményesen tudtak a sivatagi körülmények között erdőt telepíteni. A legnagyobb telepített erdejük a Negev-sivatagban a Yatir-erdő, szárazságtűrő mediterrán fafajokkal Beér-Seva és Arad között, az izraeli-palesztin határ izraeli oldalán, 10 kilométer hosszan és 3-5 kilométer szélesen. De ennél kisebb telepített erdőket máshol is láthatunk a Negev-sivatagban.

Izrael legdélebbi része a Vörös-tenger partja, ahol az országnak csak egy keskeny, tíz és fél kilométer hosszú tengerpartja van. Ezen a területen, Eilat városában azonban egy igen fontos kikötőváros és turistaparadicsom épült fel. Az ide érkező turistáknak nemcsak kellemes fürdőzésre nyílik lehetőségük, hanem bűvárfelszerelésben a víz alá merülve a Vörös-tenger élővilágát is megcsodálhatják.

A Holt-tenger klímáját a mély fekvés teszi egyedivé. Mivel bolygónk rekorder mélyföldjéről van szó, nagyon meleg és száraz az éghajlata. Az éves csapadékmennyiség mindössze 40 milliméter körüli; az átlagos hőmérséklet pedig még januárban is 17 °C körül mozog, és fagypont alá még soha nem esett (legalacsonyabb rekord: 5,4 °C). A nyári hónapokban egészen forró a levegő: júliusban az átlagos hőmérséklet 39 °C, a valaha mért legforróbb pedig 47 °C volt. A Holt-tenger vize szinte egész évben kellemesen meleg a fürdéshez. A rengeteg ide látogató turista miatt a vízhiány ezen tó partján a legnagyobb probléma az egész országban; hiszen mindnyájan ki akarják próbálni az extrém-sós-víz tetején való lebegést, majd egy egészséges zuhanyt kívánnak venni édesvízzel, hogy lemosák magukról a sok sót. Az édesvízről való gondoskodás tehát már-már alig megoldhatóan látszik a holt-tengeri strandokon.

Bármennyire hihetetlen is, a Szentföld számára nem ismeretlen a téli hó. Igaz, az alacsonyan fekvő területeken soha nem marad meg huzamosan, a hegyekben azonban hosszabb-rövidebb ideig megmaradhat tartósan hideg idő esetén. A zsidó honfoglaláskor Kánaán északi határát a Hermon hegye képezte. Ma ez a hegy a szír-libanoni határon található, s a maga 2814 méteres magasságával egész télen havas. De a jóval szerényebb, Júdeai-középhegységhez tartozó Szelmon-hegyet (Szikem/Szikár városhoz közel, amely városban Jézus a szamariai asszonnyal beszélgetett, vö. Jn 4,5–42) is havasnak nevezi a 67. zsoltár: „Amikor a Mindenható szétszórja rajta a királyokat, hótól fehérlik a Szelmon” (Zsolt 67,15).

Az élővilág a változatos éghajlatnak megfelelően alakul. A tengerparti területek természetes növénytakarója a keménylombú erdő. A

földművelés következtében azonban állományai nagyon megfogyatkoztak, helyükön főleg citrusfélék, olajültetvények, valamint száraz, szűrös cserjések találhatóak. A Jordán folyó mentén is mezőgazdasági területek váltották fel a természetes növénytakarót. A szárazföld belsejében pázsitfűfélék, szárazságtűrő libatopfélék alkotta félsivatagi és sivatagi növényzet uralkodik. Az emlősök közül a keleti sün, a vadmacska, a nyest, a vidra, a barnamedve, a méhészbzor, a dorkászgazella és a leopárd jellemző. Annak ellenére, hogy Magyarországnál jóval kisebb területű országról van szó, negyvenegy nemzeti parkkal és tizenhárom természetvédelmi területtel bír.

Libanonra a magas hegyek miatt inkább a hegyvidéki éghajlat jellemző, a mediterrán csak a partvidéken. A legtipikusabb (és igen értékes) faj a cédrus, amelyet számos zsoltár (28., 36., 79., 91., 103., 148.) megénekel, és számos próféciában szerepel. Értékét Izajás próféta könyve is találóan kifejezi, amikor az újjáépült Jeruzsálem vízióját mutatja be: „Elérkezik majd hozzád Libanon dicsősége, a ciprusfával, fenyővel és cédrusaival együtt, hogy dicsővé tegyék az én szent helyemet” (Iz 60,13; nagyszombaton, a feltámadás vigiliáján ez a második olvasmányunk). A cédrusfa Libanon zászlóján is szerepel.

A nyári szezonban Izraelbe látogató zarándok tehát valóban tikkasztó melegre készülhet. Noha ma már minden szálloda és autóbusz légkondicionálóval van felszerelve, a jézusi emlékek megtekintése közben a kinti kánikulát kénytelenek vagyunk elviselni. Sokkal inkább érdemes a zarándoklatot a tavaszi vagy őszi szezonra időzíteni. Izrael valóban tartogat nagy meglepetéseket, de ezeket lehetőleg ne a legnagyobb melegben élvezzük ki.